

POSTANOWIENIE

Dnia 23 czerwca 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Owczarek

w sprawie z wniosku A. D. i M. D.
przy uczestnictwie E. Spółki z ograniczoną
odpowiedzialnością z siedzibą w P.
o ustanowienie służebności przesyłu,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 23 czerwca 2016 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawców
od postanowienia Sądu Okręgowego w Poznaniu
z dnia 28 maja 2015 r., sygn. akt II Ca 1163/13,

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) oddala wniosek uczestnika o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wnioskodawcy A. D. i M. D. złożyli skargę kasacyjną od postanowienia Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 28 maja 2015 r., oddalającego apelację od postanowienia Sądu Rejonowego w Trzciance z dnia 26 lipca 2013 r., którym oddalono wniosek o ustanowienie służebności przesyłu na rzecz E. sp. z o.o. z siedzibą w Poznaniu.

Sąd Najwyższy, oceniając - na podstawie art. 398⁹ § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. - skargę kasacyjną z punktu widzenia podstaw przyjęcia jej do rozpoznania, zważył:

Ustawodawca, wprowadzając skargę kasacyjną jako nadzwyczajny środek prawny służący od prawomocnych orzeczeń, podkreślił, że jej celem jest ochrona interesu publicznego polegającego na ujednoliceniu orzecznictwa sądów i rozwoju judykatury. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. Jego rolą zatem nie jest korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa, nawet gdyby one rzeczywiście wystąpiły. Ocena podstaw przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania następuje w ramach tzw. przedsądu. Sąd Najwyższy bada, czy wskazano i należyte umotywowano przyczyny powołane w art. 398⁹ § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., tj. czy występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, i przyjmuje ją do rozpoznania, jeżeli jest spełniona przynajmniej jedna z nich. Kognicja Sądu Najwyższego na tym etapie postępowania jest ograniczona i nie obejmuje oceny zasadności podstaw skargi kasacyjnej, zastrzeżonej dla Sądu orzekającego w innym składzie.

W art. 398⁴ § 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. wprowadzono wymaganie przytoczenia i odrębnego uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Skarżący oparli wniosek na przyczynach wskazanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., podnosząc, że w sprawie występują dwa istotne zagadnienia prawne sformułowane jako pytania:

a) „Czy określając wysokość wynagrodzenia z tytułu konstytutywnego ustanowienia na nieruchomości odpłatnej służebności przesylu na podstawie art. 305² § 2 k.c., należy wziąć pod uwagę potencjał nieruchomości, w szczególności sposób jej wykorzystywania, z chwili posadowienia urządzeń, czy też z momentu ustanowienia ograniczonego prawa rzeczowego i ograniczenia właściciela w wykonywaniu prawa własności?”;

b) „Czy w przypadku nabycia nieruchomości, na której posadowione są urządzenia przesylowe, która jednak nie jest obciążona ograniczonym prawem rzeczowym w postaci służebności przesylu, w sytuacji gdy po nabyciu własności

nieruchomości następuje zmiana sposobu użytkowania nieruchomości polegająca na udokumentowaniu złóż i uzyskaniu koncesji na wydobycie kopalin, sąd ustanawiając konstytutywnym postanowieniem ograniczone prawo rzeczowe w postaci służebności przesyłu, winien wziąć pod uwagę wartość nieruchomości uwzględniając aktualny na dzień wyrokowania sposób wykorzystania nieruchomości i na tej podstawie ustalić wartość wynagrodzenia za ustanowienie odpłatnej służebności przesyłu, czy też winien brać pod uwagę wartość nieruchomości z dnia nabycia nieruchomości przez aktualnego właściciela bądź też z jakiegokolwiek momentu innego niż chwila ustanowienia ograniczonego prawa rzeczowego?”.

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.) powinno w zasadzie spełniać wymagania stawiane zagadnieniu prawnemu przedstawianemu Sądowi Najwyższemu przez sąd drugiej instancji na podstawie art. 390 § 1 k.p.c. (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2014 r., I UK 361/13, z dnia 14 września 2012 r., I UK 218/12 - nie publ.), których nie można rozwiązać za pomocą powszechnie przyjętych reguł wykładni prawa (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 maja 2015 r., III CZP 16/15, z dnia 24 października 2012 r., I PK 129/12 - nie publ.). Wspomniane wątpliwości muszą pozostawać w związku z rozstrzygnięciem sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 2014 r., III CZP 79/14, BSN 2014, nr 11, s. 7) i wynikać z uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 2013 r., III CZP 71/13, nie publ.). Istotne zagadnienie prawne należy postawić w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, by mogło być rozpatrywane w oderwaniu od indywidualnego stanu faktycznego, a wątpliwości z nim związane muszą mieć charakter wyłącznie prawny (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2012 r., III CZP 14/12, z dnia 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14 - nie publ.). Kolejnym niezbędnym elementem uzasadnienia tej przesłanki jest wskazanie przepisu prawa, który wzbudził poważne wątpliwości (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 lipca 2014 r., II PK 257/13, nie publ.), a także różnych możliwych sposobów jego interpretacji,

wynikających z judykatury lub piśmiennictwa, w tym również zajęcia przez samego skarżącego stanowiska co do rozstrzygnięcia sprawy oraz przyczyn wadliwości zaskarżonego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 2013 r., III SK 54/12, nie publ.). Wymagania tego nie można zastąpić postawieniem Sądowi Najwyższemu samych pytań do rozstrzygnięcia (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2011 r., I PK 52/11, nie publ.). Jednocześnie zagadnienie prawne może zostać uznane za istotne tylko wtedy, kiedy Sąd Najwyższy nie wyraził jeszcze stanowiska w związku z przedstawionym problemem, a w przypadku uprzedniego zajęcia wykazania okoliczności faktyczne uzasadniających jego zmianę (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP 2003, nr 13, poz. 5).

Wywód przedstawiony przez skarżących nie odpowiada powyższym wymaganiom. Zagadnienia prawne zostały sformułowane w sposób kazuistyczny, odnoszący się do stanu faktycznego sprawy. Kwestie związane z ustalaniem faktów i ocena dowodów nie mogą być przedmiotem badania Sądu Najwyższego (art. 398³ § 3 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.). Ponadto skarżący pominęli szereg okoliczności, które zaważyły na rozstrzygnięciu sądów rozpoznających sprawę, m.in. obecność naziemnej infrastruktury przesyłowej na nieruchomości w chwili jej nabycia przez wnioskodawców. Zagadnienia dotyczące wysokości wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu było ponadto przedmiotem wielu wypowiedzi Sądu Najwyższego (por. m.in. uchwały z dnia 11 grudnia 2015 r., III CZP 88/15, z dnia 8 września 2011 r., III CZP 43/11, postanowienia z dnia 14 listopada 2014 r., II CSK 69/13, z dnia 7 sierpnia 2014 r., II CSK 610/13, z dnia 11 czerwca 2015 r. V CSK 468/14, z dnia 15 września 2011 r., II CSK 681/10).

Kolejna wskazana przyczyna, tj. oczywista zasadność skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.) spełniona jest wówczas, gdy zachodzi niewątpliwa, widoczna na pierwszy rzut oka, tj. bez konieczności głębszej analizy, sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004, nr 6, poz. 100; z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49). Musi być zatem oczywiste, że ma miejsce kwalifikowana postać naruszenia prawa, zauważalna *prima facie* przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy

prawniczej, która przesądza o wadliwości zaskarżonego orzeczenia w stopniu nakazującym uwzględnienie skargi (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2012 r., II CSK 225/11, nie publ.; z dnia 23 listopada 2011 r., III PK 44/11, nie publ.). Skarżący powinien nie tylko przywołać konkretne przepisy prawa, którym jego zdaniem Sąd drugiej instancji uchybił, ale także przytoczyć odpowiednią jurydyczną argumentację odnoszącą się do oczywistości ich naruszenia. Przedstawione przez wnioskodawców uzasadnienie nie odpowiada powyższym wymaganiom. Skarżący ograniczyli się bowiem do odwołania się do motywów podstaw kasacyjnych, nie dopełniając wymagania przedstawienia uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania w odrębnej jednostce redakcyjnej. Na tym etapie postępowania, jak wyżej wskazano, badanie przez Sąd Najwyższy argumentacji powołanej dla podstaw kasacyjnych jest niedopuszczalne.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 1 i 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. *a contrario* odmówił przyjęcia skargi do rozpoznania, a nie znajdując podstaw dla odstąpienia od zasady orzekania o kosztach postępowania nieprocesowego (art. 520 § 1 k.p.c.) oddalił wniosek uczestnika o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.